

Tratamentul contabil și fiscal al creanțelor neîncasate

Prof. univ. dr. Lucian CERNUȘCA

Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad

Abstract

It is not uncommon to encounter situations in which companies do not collect their invoices issued to customers, either due to their inability to pay or as a result of the fact that they are held by a person against whom the bankruptcy/insolvency procedure has been declared. The article presents a series of theoretical and practical issues regarding the accounting and tax treatment of uncollected receivables in accordance with the applicable legislation, namely the concrete way in which the receivable can be adjusted or eliminated from the company's records.

Keywords: uncertain customers, depreciation adjustments, VAT adjustment, Fiscal Code

Termeni-cheie: clienți incerți, ajustări pentru depreciere, ajustarea TVA, Codul fiscal

Clasificare JEL: M41, M48, M49, K34

To cite this article: Cernușca, L. (2025), *Tratamentul contabil și fiscal al creanțelor neîncasate*, CECCAR Business Review, Nº 5, pp. 15-26, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2025.05.03>

Nu de puține ori se întâlnesc situații în care furnizorii nu reușesc să își încaseze creanțele de la unii clienți aflați în dificultate, fie din cauza incapacității lor de plată, fie ca urmare a faptului că sunt deținute la o persoană asupra căreia este declarată procedura de deschidere a falimentului/procedura de insolvență. Pentru scoaterea din evidență a creanțelor neîncasate, entitatea trebuie să demonstreze că au fost întreprinse toate demersurile legale pentru decontarea acestora.

➤ Tratamentul contabil al creanțelor neîncasate

Conform pct. 331 din Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.802/2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate, cu modificările și completările ulterioare, înregistrarea distinct în contabilitate a creanțelor incerte în contul 4118 „Clienți incerți sau în litigiu” sau în conturi analitice ale conturilor de creanțe, pentru alte creanțe decât clienții, se face astfel:

4118	=	4111	Valoarea creanței
„Clienți incerți sau în litigiu”		„Clienți”	

În scopul prezentării în situațiile financiare anuale, creanțele se evaluează la valoarea probabilă de încasat, potrivit pct. 332 alin. (1) din OMFP nr. 1.802/2014.

La inventariere se va ține seama de principiul prudenței, conform căruia entitățile trebuie să aibă în vedere toate deprecierea, indiferent dacă rezultatul exercițiului este profit sau pierdere.

Ajustările pentru deprecierea creanțelor sunt recunoscute în contabilitate atunci când valoarea de inventar (la inventarierea elementelor de activ și pasiv) este mai mică decât cea contabilă (la facturare).

Atunci când se estimează că o creanță nu se va încasa integral, în contabilitate se înregistrează ajustări pentru pierderea de valoare la nivelul sumei care nu se mai poate recupera.

6814	=	491	Suma care nu
„Cheltuieli de exploatare		„Ajustări pentru deprecierea	mai poate fi
privind ajustările pentru		creanțelor – clienți”	recuperată
deprecierea activelor circulante”			

În situația în care se estimează că un avans plătit nu se va mai recupera integral, în contabilitate se înregistrează ajustări pentru pierderea de valoare la nivelul sumei care nu se mai poate recupera.

6818	=	490	Suma care nu
„Cheltuieli de exploatare privind		„Ajustări pentru deprecierea	mai poate fi
ajustările pentru deprecierea		creanțelor reprezentând	recuperată
creanțelor reprezentând		avansuri acordate furnizorilor”	
avansuri acordate furnizorilor”			

Derecunoașterea ajustării pentru depreciere sau pierderea de valoare la scoaterea din evidență a creanței, care se va relua la venituri:

491	=	7814
„Ajustări pentru deprecierea		„Venituri din ajustări pentru
creanțelor – clienți”		deprecierea activelor circulante”

Înregistrarea ajustărilor pentru depreciere sau pierderea de valoare, precum și derecunoașterea la scoaterea din evidență vor avea loc la data consemnării lor, fie la inventariere, fie la data deciziei definitive a instanței de intrare în faliment/reorganizare, la data încasării ulterioare sau în alt moment important, respectând principiul contabilității de angajamente (Grecu, 2018).

În practică, este greu de stabilit momentul în care o creanță devine incertă și trebuie reclasificată în contabilitate, însă există trei variante majore:

- reclasificarea creanței atunci când termenul de încasare a acesteia a expirat, deci la data scadenței;
- reclasificarea creanței în cursul anului, la momentul în care s-a emis o decizie definitivă a instanței de intrare în faliment/reorganizare a clientului;
- reclasificarea creanței la sfârșitul exercițiului financiar, la momentul în care se recunoaște o ajustare pentru depreciere la data inventarierii (Grecu, 2018).

La scăderea din evidență a creanțelor și datoriilor ale căror termene de încasare sau de plată sunt prescrise, entitățile trebuie să demonstreze că au fost întreprinse toate demersurile legale pentru decontarea acestora, conform pct. 328 din OMFP nr. 1.802/2014. Creanțele față de terți sunt supuse verificării și confirmării pe baza extraselor soldurilor debitoare ale conturilor de creanțe care dețin ponderea valorică în totalul soldurilor acestor conturi sau pe baza punctajelor reciproce. Demersurile necesare încasării creanțelor constau în notificări de plată, confirmări de sold sau somații. Ulterior se cere ajutor pe cale juridică, pentru a se lua măsuri mai ferme.

Termenul de prescripție al dreptului material la acțiune al creditorului împotriva debitorului care nu și-a onorat obligația contractuală la scadență este de trei ani, potrivit art. 2.517 din Codul civil. Art. 2.523 din aceeași reglementare stipulează că prescripția începe să curgă de la data la care titularul dreptului la acțiune a cunoscut sau, după împrejurări, trebuia să cunoască nașterea lui. Dacă nu este prevăzut diferit în lege, în cazul obligațiilor contractuale de a da sau de a face, prescripția începe să curgă de la data la care obligația devine exigibilă și

debitorul trebuia astfel să o execute, conform art. 2.524 alin. (1) din Codul civil. Dacă timp de trei ani de la scadență furnizorul nu a luat nicio măsură pentru recuperarea creanței, acesta nu mai poate apela la instanțele judecătorești, existând, în schimb, în Codul civil o serie de situații în care are loc întreruperea prescripției. Pentru pagubele determinate de expirarea termenelor de prescripție a creanțelor sau din alte cauze, comisia de inventariere solicită explicații scrise de la persoanele care au răspunderea urmăririi decontării creanțelor, așa cum prevede pct. 39 din Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 2.861/2009 pentru aprobarea Normelor privind organizarea și efectuarea inventarierii elementelor de natura activelor, datoriilor și capitalurilor proprii.

➔ **Tratamentul fiscal al creanțelor neîncasate**

Art. LIII pct. 11 și 13 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 115/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare în domeniul cheltuielilor publice, pentru consolidare fiscală, combaterea evaziunii fiscale, pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru prorogarea unor termene, cu modificările și completările ulterioare, vine cu modificări în ceea ce privește tratamentul fiscal al creanțelor neîncasate. Astfel, începând cu luna ianuarie 2024, condițiile în care se pot deduce pierderile din creanțele neîncasate de la clienți se modifică, în sensul că limita de deducere a ajustărilor pentru deprecierea creanțelor se reduce de la 50% la 30% și se aplică doar creanțelor comerciale. Anterior apariției OUG nr. 115/2023, deducerea era permisă tuturor creanțelor. Art. 26 alin. (12) din Codul fiscal stipulează că deducerea în limita a 30% a ajustărilor pentru deprecierea creanțelor comerciale se aplică pentru creanțele înregistrate începând cu data de 1 ianuarie 2024. Aceasta înseamnă că ajustările făcute până la finalul anului 2023 nu sunt afectate.

În nota de fundamentare care a însoțit OUG nr. 115/2023 în forma sa de proiect este explicat faptul că măsura are drept scop consolidarea bugetară, în sensul că „este necesară reducerea procentului de deducere a ajustărilor respective, concomitent cu restrângerea categoriilor de creanțe pentru care se aplică această limită de deducere. Sintagma «creanțe» cuprinde toate tipurile de creanțe înregistrate potrivit reglementărilor contabile care pot reprezenta sumele datorate de clienți pentru produse, materiale, mărfuri, debitori etc.”.

Astfel, în conformitate cu art. 26 alin. (1) lit. c) din Codul fiscal, societățile au dreptul la deducerea ajustărilor pentru deprecierea creanțelor comerciale, înregistrate potrivit reglementărilor contabile, în limita a 30% din valoarea acestor ajustări, dacă creanțele îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- sunt neîncasate într-o perioadă ce depășește 270 de zile de la data scadenței;
- nu sunt garantate de altă persoană;
- sunt datorate de o persoană care nu este afiliată contribuabilului.

În vederea aplicării corecte a prevederilor fiscale, trebuie să ținem cont de definiția fiscală a *persoanelor afiliate*, și nu de cea contabilă, așa cum este prevăzută la art. 7 pct. 26 din Codul fiscal.

În aplicarea art. 26 alin. (1) lit. c) din Codul fiscal, normele metodologice precizează la pct. 19 alin. (3) următoarele:

- creanțele, altele decât cele asupra clienților reprezentând sumele datorate de clienții interni și externi pentru produse, semifabricate, materiale, mărfuri etc. vândute, lucrări executate și servicii prestate, sunt cele înregistrate după data de 1 ianuarie 2016;
- ajustările pentru deprecierea creanțelor sunt deductibile, în limita prevăzută de lege, la nivelul valorii creanțelor neîncasate, inclusiv taxa pe valoarea adăugată;
- în cazul creanțelor în valută, provizionul este deductibil la nivelul valorii influențate cu diferențele de curs favorabile sau nefavorabile ce apar cu ocazia evaluării acestora;
- ajustările pentru deprecierea creanțelor sunt luate în considerare la determinarea rezultatului fiscal începând cu trimestrul în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 26 alin. (1) lit. c) din Codul fiscal și nu pot depăși valoarea acestora, înregistrată în contabilitate în anul fiscal curent sau în anii anteriori.

Sunt menținute în vigoare prevederile potrivit cărora ajustările pentru deprecierea creanțelor comerciale pot fi deduse în limita a 100% din valoarea acestora dacă respectivele creanțe îndeplinesc cumulativ următoarele condiții, conform art. 26 alin. (1) lit. j) din Codul fiscal:

- sunt deținute la o persoană juridică asupra căreia este declarată procedura de deschidere a falimentului, pe baza hotărârii judecătorești prin care se atestă această situație, sau la o persoană fizică asupra căreia este deschisă procedura de insolvență pe bază de:
 - plan de rambursare a datoriilor;
 - lichidare de active;
 - procedură simplificată;
- nu sunt garantate de altă persoană;
- sunt datorate de o persoană care nu este afiliată contribuabilului.

Art. 25 alin. (4) lit. h) din Codul fiscal stipulează faptul că nu sunt deductibile pierderile înregistrate la scoaterea din evidență a creanțelor, pentru partea neacoperită de provizion, potrivit art. 26, și nici cele înregistrate în alte cazuri decât următoarele:

- punerea în aplicare a unui plan de reorganizare confirmat printr-o sentință judecătorească, în conformitate cu Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare;
- procedura de faliment a debitorilor a fost închisă pe baza hotărârii judecătorești;
- debitorul a decedat și creanța nu poate fi recuperată de la moștenitori;
- debitorul este dizolvat, în cazul societății cu răspundere limitată cu asociat unic, sau lichidat, fără succesor;
- debitorul înregistrează dificultăți financiare majore care îi afectează întregul patrimoniu;
- au fost încheiate contracte de asigurare.

➡ **Tratamentul fiscal al ajustării TVA aferent creanțelor neîncasate**

✓ **Persoane juridice**

Legea nr. 30/2019 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 25/2018 privind modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru aprobarea unor măsuri fiscal-bugetare a adus o serie de noutăți în ceea ce privește ajustarea TVA aferent creanțelor neîncasate.

Potrivit art. 287 lit. d) din Codul fiscal, baza de impozitare a TVA se reduce în situația în care contravaloarea bunurilor livrate sau a serviciilor prestate nu se poate încasa ca urmare a intrării în faliment a beneficiarului sau ca urmare a punerii în aplicare a unui plan de reorganizare admis și confirmat printr-o sentință judecătorească prin care creanța creditorului este modificată sau eliminată. Ajustarea este permisă începând cu data pronunțării hotărârii judecătorești de confirmare a planului de reorganizare, iar în cazul falimentului beneficiarului, începând cu data sentinței sau, după caz, a încheierii prin care s-a decis intrarea în faliment, conform legislației privind insolvența. Ajustarea se efectuează în termen de cinci ani de la data de 1 ianuarie a anului următor celui în care s-a pronunțat hotărârea judecătorească de confirmare a planului de reorganizare, respectiv a celui în care s-a decis, prin sentință sau, după caz, prin încheiere, intrarea în faliment.

✓ **Persoane fizice**

Potrivit art. 287 lit. f) din Codul fiscal, baza de impozitare a TVA se reduce în cazul în care contravaloarea totală sau parțială a bunurilor livrate sau a serviciilor prestate nu a fost încasată de la beneficiarii persoane

fizice în 12 luni de la termenul de plată stabilit de părți ori, în lipsa acestuia, de la data emiterii facturii, cu excepția situației în care furnizorul/prestatorul și beneficiarul sunt părți afiliate. Ajustarea se efectuează în termen de cinci ani de la data de 1 ianuarie a anului următor celui în care a intervenit termenul de plată stabilit de părți ori, în lipsa acestuia, a anului următor celui în care s-a emis factura. Ajustarea este deductibilă numai în cazul în care se face dovada că s-au luat măsuri comerciale pentru recuperarea creanțelor de până la 1.000 lei inclusiv, respectiv că au fost întreprinse proceduri judiciare pentru recuperarea creanțelor mai mari de 1.000 lei.

Art. 330 alin. (2) din Codul fiscal prevede că pentru ajustarea TVA se întocmește o factură care nu i se transmite beneficiarului, pe care se face, de exemplu, următoarea mențiune: „Stornarea facturii nr. ... din data de ..., ca urmare a falimentului beneficiarului conform Hotărârii nr. ... din data de ...”. La rubrica TVA se menționează: „Ajustarea TVA conform art. 287 lit. d) din Codul fiscal”.

Ajustarea TVA se raportează în decontul de TVA (formularul 300) la rd. 16 – Regularizări taxă colectată, cu semnul minus. Factura se raportează în formularul 394 „Declarație informativă privind livrările/prestările și achizițiile efectuate pe teritoriul național de persoanele înregistrate în scopuri de TVA” în luna în care a fost emisă, cu semnul minus. Aceasta nu se transmite în sistemul e-Factura.

Exemplul 1

La data de 10.01.2025, societatea X efectuează o prestare de servicii către societatea Y, clientul său, în sumă de 8.000 lei plus TVA 19%. În perioada inventarierii realizate cu ocazia închiderii exercițiului financiar 2025, administratorul societății X poartă o discuție cu clientul său legată de datoria acestuia neachitată la scadență, ocazie cu care află că există probabilitatea ca în viitorul apropiat societatea Y să intre în procedura falimentului. Astfel, pentru inventarierea de la finalul anului 2025, entitatea X estimează că probabilitatea de neîncasare a creanței este de 100%. Ambele societăți sunt plătitoare de impozit pe profit și înregistrate în scopuri de TVA. Creanța este neîncasată într-o perioadă ce depășește 270 de zile de la data scadenței și este datorată de o persoană care nu este afiliată societății X.

Ne propunem să prezentăm înregistrările în contabilitatea prestatorului de servicii.

– Înregistrarea facturii privind prestarea serviciilor:

9.520 lei	4111	=	%	<u>9.520 lei</u>
	„Clienți”		704	8.000 lei
			„Venituri din servicii prestate”	
			4427	1.520 lei
			„TVA colectată”	

– La data de 31.12.2025, trecerea la clienți incerti a creanței:

9.520 lei	4118	=	4111	9.520 lei
	„Clienți incerti sau în litigiu”		„Clienți”	

– Înregistrarea la aceeași dată a unei ajustări pentru deprecierea creanței, întrucât probabilitatea de neîncasare a acesteia este de 100%:

2.856 lei	6814.deductibile	=	491	2.856 lei*
	„Cheltuieli de exploatare privind ajustările pentru deprecierea activelor circulante”		„Ajustări pentru deprecierea creanțelor – clienți”	

* 9.520 lei x 30%

6.664 lei	6814.nedeductibile	=	491	6.664 lei*
	„Cheltuieli de exploatare privind ajustările pentru deprecierea activelor circulante”		„Ajustări pentru deprecierea creanțelor – clienți”	

* 9.520 lei x 70%

Din punct de vedere fiscal, o cotă de 30% din valoarea ajustării este deductibilă conform art. 26 alin. (1) lit. c) din Codul fiscal. Ca urmare, în trimestrul IV din 2025, cheltuiala în sumă de 2.856 lei este deductibilă la calculul rezultatului fiscal, iar diferența de 6.664 lei este nedeductibilă fiscal.

Exemplul 2

La data de 15.01.2024, societatea X, plătitoare de impozit pe profit, îi vinde societății Y, clientul său, produse finite în valoare de 20.000 lei plus TVA 19%. La 20.10.2024, societatea Y intră în procedura generală de insolvență. În urma notificării primite de la administratorul judiciar desemnat în procedură, societatea X depune declarație de creanță, fiind înscrisă în calitate de creditor chirografar în tabelul preliminar de creanțe cu suma de 23.800 lei. La 25.04.2025, judecătorul sindic confirmă planul de reorganizare propus de administratorul judiciar al societății Y, pronunțând în acest sens o hotărâre judecătorească. Prin planul de reorganizare aprobat de adunarea creditorilor și confirmat de judecătorul sindic, creanțele chirografare au fost eliminate parțial, urmând să fie plătite doar într-o cotă de 40% (9.520 lei). La 31.12.2024, societatea X decide să constituie o ajustare pentru depreciere de 60% din valoarea creanței. La 25.04.2025, situațiile financiare ale X nu sunt încă aprobate. Cele două entități nu sunt afiliate și sunt plătitoare de impozit pe profit, iar creanța nu este garantată de altă persoană. Societatea X se menține plătitoare de impozit pe profit și în anul 2025.

Ne propunem să prezentăm pentru societatea X procedura contabilă și fiscală incidentă în cazul de față.

În măsura în care entitatea X deține un document pe baza căruia să se constate că asupra clientului a fost deschisă procedura de insolvență (nu neapărat hotărârea judecătorească definitivă), se poate proceda la ajustarea necesară scoaterii din evidență a creanței. Se poate obține, spre exemplu, un extras din Buletinul Procedurilor de Insolvență, publicat în sistem electronic de către ONRC, sau se pot obține extrase de pe portalul instanțelor de judecată, unde se găsesc informații referitoare la toate acțiunile judiciare aferente procesului de insolvență al clientului respectiv.

– La 15.01.2024, înregistrarea facturii privind vânzarea produselor finite:

23.800 lei	4111	=	%	<u>23.800 lei</u>
	„Clienți”		7015	20.000 lei
			„Venituri din vânzarea produselor finite”	
			4427	3.800 lei
			„TVA colectată”	

– La 20.10.2024, trecerea la clienți incerți a creanței:

23.800 lei	4118	=	4111	23.800 lei
	„Clienți incerți sau în litigiu”		„Clienți”	

– La 31.12.2024, înregistrarea unei ajustări pentru deprecierea creanței în sumă de 14.280 lei (23.800 lei x 60%), eliminată din programul de plăți:

4.284 lei	6814.deductibile	=	491	4.284 lei*
	„Cheltuieli de exploatare privind ajustările pentru deprecierea activelor circulante”		„Ajustări pentru deprecierea creanțelor – clienți”	

* 14.280 lei x 30%

9.996 lei	6814.nedeductibile	=	491	9.996 lei*
	„Cheltuieli de exploatare privind ajustările pentru deprecierea activelor circulante”		„Ajustări pentru deprecierea creanțelor – clienți”	

* 14.280 lei x 70%

Din punct de vedere fiscal, o cotă de 30% din valoarea ajustării este deductibilă conform art. 26 alin. (1) lit. c) din Codul fiscal. Ca urmare, cheltuiala în sumă de 4.284 lei este deductibilă la calculul rezultatului fiscal, iar diferența de 9.996 lei este nedeductibilă fiscal.

La 25.04.2025, judecătorul sindic confirmă planul de reorganizare propus de administratorul judiciar al societății Y, pronunțând în acest sens o hotărâre judecătorească.

– Scoaterea din evidență a creanței eliminate din programul de plăți în urma confirmării planului de reorganizare de către judecătorul sindic:

12.000 lei	654	=	4118	12.000 lei*
	„Pierderi din creanțe și debitori diverși”		„Clienți incerți sau în litigiu”	

* (23.800 lei x 60%) – (23.800 lei x 60%) x 19/119

– Ajustarea bazei de impozitare pentru partea de creanță care nu se poate încasa, în conformitate cu art. 287 lit. d) din Codul fiscal. La acest moment, societatea X emite o factură de ajustare a bazei de impozitare a TVA (storno) pentru creanța pierdută.

(2.280) lei	4118		4427	(2.280) lei*
	„Clienți incerți sau în litigiu”		„TVA colectată”	

* (23.800 lei x 60%) x 19/119

– Înregistrarea în debitul contului 8034 „Debitori scoși din activ urmăriți în continuare” a sumei de 14.280 lei (23.800 lei x 60%):

D 8034	14.280 lei
„Debitori scoși din activ, urmăriți în continuare”	

– Reluarea la venituri a ajustării pentru depreciere:

4.284 lei	491	=	7814.impozabile	4.284 lei
	„Ajustări pentru deprecierea creanțelor – clienți”		„Venituri din ajustări pentru deprecierea activelor circulante”	

9.996 lei	491	=	7814.neimpozabile	9.996 lei
	„Ajustări pentru deprecierea creanțelor – clienți”		„Venituri din ajustări pentru deprecierea activelor circulante”	

Conform art. 23 lit. d) din Codul fiscal, veniturile din reducerea sau anularea provizioanelor pentru care nu s-a acordat deducere sunt neimpozabile. Astfel, suma de 4.284 lei este deductibilă la calculul rezultatului fiscal, iar diferența până la 14.280 lei este nedeductibilă.

➔ Trecerea de la microîntreprindere la societate plătitoare de impozit pe profit

În conformitate cu art. 23 lit. d) din Codul fiscal, la calculul rezultatului fiscal, următoarele venituri sunt neimpozabile:

- veniturile din anularea, recuperarea, inclusiv refacturarea cheltuielilor pentru care nu s-a acordat deducere;
- veniturile din reducerea sau anularea provizioanelor pentru care nu s-a acordat deducere;
- veniturile din restituirea ori anularea unor dobânzi și/sau penalități pentru care nu s-a acordat deducere.

Astfel, dacă la momentul constituirii unei ajustări pentru deprecierea creanțelor – clienți societatea a fost plătitoare de impozit pe veniturile microîntreprinderilor, cheltuiala respectivă neputând fi dedusă, iar în momentul anulării ajustării pentru depreciere societatea este plătitoare de impozit pe profit, veniturile din ajustări pentru deprecierea activelor circulante nu se impozitează.

Exemplul 3

La data de 15.11.2024, entitatea X îi vinde entității Y mărfuri în valoare de 12.000 lei plus TVA 19%, urmând să încaseze creanța în 15 zile. La 05.12.2024 începe procedura de deschidere a falimentului debitorului, iar societatea X decide să constituie o ajustare pentru depreciere la nivelul întregii creanțe, pe baza hotărârii judecătorești prin care se atestă această situație. La sfârșitul anului 2024, creanța nu este încasată și entitatea X estimează că probabilitatea de neîncasare este de 100%. Ambele societăți sunt înregistrate în scopuri de TVA, aplicând sistemul TVA la încasare. Acestea nu sunt afiliate, iar creanța nu este garantată de altă persoană. În anul 2024, societatea X este plătitoare de impozit pe veniturile microîntreprinderilor, iar începând cu data de 01.01.2025 devine plătitoare de impozit pe profit. La 05.06.2025 este pronunțat falimentul debitorului, creanța fiind catalogată irecuperabilă prin hotărâre judecătorească.

Ne propunem să prezentăm înregistrările în contabilitatea furnizorului și tratamentul cheltuielilor/veniturilor în cazul schimbării regimului de impozitare.

– Înregistrarea facturii privind vânzarea mărfurilor:

14.280 lei	4111	=	%	<u>14.280 lei</u>
	„Clienți”		707	12.000 lei
			„Venituri din vânzarea mărfurilor”	
			4428	2.280 lei
			„TVA neexigibilă”	

– La 31.12.2024, trecerea la clienți incerti a creanței:

14.280 lei	4118	=	4111	14.280 lei
	„Clienți incerti sau în litigiu”		„Clienți”	

– Înregistrarea la aceeași dată a unei ajustări pentru deprecierea creanței, întrucât probabilitatea de neîncasare a acesteia este de 100%:

14.280 lei	6814	=	491	14.280 lei
	„Cheltuieli de exploatare privind ajustările pentru deprecierea activelor circulante”		„Ajustări pentru deprecierea creanțelor – clienți”	

Societatea X fiind plătitoare de impozit pe veniturile microîntreprinderilor, nu se pune problema deducerii sau nu a sumei de 14.280 lei.

– În luna iunie 2025, trecerea pe pierdere a creanței și ajustarea TVA:

12.000 lei	654	=	4118	12.000 lei
	„Pierderi din creanțe și debitori diverși”		„Clienți incerți sau în litigiu”	

(2.280) lei	4118	=	4428	(2.280) lei
	„Clienți incerți sau în litigiu”		„TVA neexigibilă”	

– Înregistrarea în debitul contului 8034 a sumei de 14.280 lei:

	D 8034		14.280 lei
	„Debitori scoși din activ, urmăriți în continuare”		

– Reluarea la venituri a ajustării pentru depreciere:

14.280 lei	491	=	7814	14.280 lei
	„Ajustări pentru deprecierea creanțelor – clienți”		„Venituri din ajustări pentru deprecierea activelor circulante”	

Conform art. 23 lit. d) din Codul fiscal, venitul evidențiat în creditul contului 7814 este neimpozabil, deoarece, la momentul constituirii ajustării pentru depreciere, cheltuiala cu ajustarea din debitul contului 6814 nu a putut fi dedusă, întrucât societatea X era plătitoare de impozit pe veniturile microîntreprinderilor la acea dată.

La momentul eliminării creanței din evidența contabilă, entitatea X este plătitoare de impozit pe profit. Potrivit art. 25 alin. (4) lit. h) din Codul fiscal, în cazul închiderii procedurii de faliment a debitorilor pe baza hotărârii judecătorești, pierderile rezultate sunt deductibile. În această situație nu se aplică prevederea de la același alineat conform căreia pierderile înregistrate la scoaterea din evidență a creanțelor, pentru partea neacoperită de provizion, sunt nedeductibile.

➔ Trecerea de la societate plătitoare de impozit pe profit la microîntreprindere

Baza impozabilă a impozitului pe veniturile microîntreprinderilor o constituie veniturile din orice sursă, din care se scad cele de la art. 53 alin. (1) din Codul fiscal, la lit. e) și f) regăsindu-se următoarele:

- veniturile din provizioane și ajustări pentru depreciere sau pierderea de valoare, care au fost cheltuieli nedeductibile la calculul profitului impozabil sau au fost constituite în perioada în care entitatea era supusă impozitului pe veniturile microîntreprinderilor;
- veniturile rezultate din restituirea sau anularea unor dobânzi și/sau penalități de întârziere, care au fost cheltuieli nedeductibile la calculul profitului impozabil.

Astfel, dacă la momentul constituirii unei ajustări pentru deprecierea creanțelor – clienți societatea era plătitoare de impozit pe profit și și-a dedus cheltuiala respectivă, iar la momentul anulării ajustării pentru depreciere aceasta este microîntreprindere, veniturile din ajustări pentru deprecierea activelor circulante se impozitează, fiind incluse în baza de impozitare asupra căreia este aplicată cota prevăzută la art. 51 din Codul fiscal.

Exemplul 4

În cursul lunii octombrie 2024, entitatea X efectuează un transport intracomunitar de mărfuri pentru entitatea Y, pentru care la 18.10.2024 emite o factură în valoare de 1.000 euro plus TVA 19%. Ambele companii sunt înregistrate în scopuri de TVA, aplicând sistemul de TVA cu exigibilitate normală, nu sunt afiliate și sunt plătitoare de impozit pe profit. Scadența este stabilită la 31.10.2024, dar factura nu este achitată nici până la finalul exercițiului financiar 2024. La 10.12.2024, clientul intră în procedură simplificată de faliment și, ca urmare, entitatea X constituie o ajustare pentru depreciere la nivelul întregii creanțe, întrucât probabilitatea de neîncasare a acesteia este de 100%. La 15.06.2025 este pronunțat falimentul debitorului, iar societatea X își scoate creanța din evidență. Cursul de schimb valutar a evoluat astfel:

Data	Cursul de schimb valutar comunicat de BNR (lei/euro)
18.10.2024	4,9724
31.10.2024	4,9745
30.11.2024	4,9771
10.12.2024	4,9709

De la data de 01.01.2025, societatea X devine plătitoare de impozit pe veniturile microîntreprinderilor.

Ne propunem să stabilim pentru societatea X procedura contabilă și fiscală incidentă în cazul de față.

– Înregistrarea facturii privind prestarea serviciilor:

5.917,15 lei	4111	=	%	5.917,15 lei
	„Clienți”		704	4.972,40 lei
			„Venituri din servicii prestate”	
			4427	944,75 lei
			„TVA colectată”	

– Evaluarea la finele lunilor octombrie și noiembrie a creanței în valută la cursul de schimb, comunicat de BNR, din ultima zi bancară a lunii în cauză:

În această situație, diferențele înregistrate se recunosc în contabilitate la alte venituri financiare sau alte cheltuieli financiare, după caz.

– Evaluarea la sfârșitul lunii octombrie:

Valoarea creanței la 18.10.2024	Valoarea creanței la 31.10.2024	Diferențe de curs valutar (favorabile)
1.190 euro x 4,9724 lei/euro = 5.917,15 lei	1.190 euro x 4,9745 lei/euro = 5.919,65 lei	5.919,65 lei – 5.917,15 = 2,5 lei

2,5 lei	4111	=	768	2,5 lei
	„Clienți”		„Alte venituri financiare”	

– Evaluarea la sfârșitul lunii noiembrie:

Valoarea creanței la 31.10.2024	Valoarea creanței la 30.11.2024	Diferențe de curs valutar (favorabile)
1.190 euro x 4,9745 lei/euro = 5.919,65 lei	1.190 euro x 4,9771 lei/euro = 5.922,74 lei	5.922,74 lei – 5.919,65 lei = 3,1 lei

3,1 lei 4111 = 768 3,1 lei
„Clienți” „Alte venituri financiare”

– Evaluarea la 10.12.2024:

În conformitate cu art. 107 alin. (2) din Legea nr. 85/2014, creanțele exprimate sau consolidate în valută vor fi înregistrate în tabelul preliminar la valoarea lor în lei, la cursul BNR existent la data deschiderii procedurii insolvenței.

Creanțele deținute la entitatea Y sunt înregistrate în tabelul preliminar de creanțe la valoarea de 5.915,37 lei (1.190 euro x 4,9709 lei/euro).

Valoarea creanței la 30.11.2024	Valoarea creanței la 10.12.2024	Diferențe de curs valutar (nefavorabile)
1.190 euro x 4,9771 lei/euro = 5.922,74 lei	1.190 euro x 4,9709 lei/euro = 5.915,37 lei	5.922,74 lei – 5.915,37 lei = 7,37 lei

7,37 lei 668 = 4111 7,37 lei
„Alte cheltuieli financiare” „Clienți”

– La 31.12.2024, trecerea la clienți incerti a creanței:

5.915,37 lei 4118 = 4111 5.915,37 lei
„Clienți incerti sau în litigiu” „Clienți”

– Înregistrarea unei ajustări pentru deprecierea creanței la aceeași dată, întrucât probabilitatea de încasare a acesteia este scăzută:

Având în vedere că la 31.12.2024 creanța deținută asupra entității Y îndeplinește condițiile cumulate prevăzute la art. 26 alin. (1) lit. j) din Codul fiscal, entitatea X are dreptul la deducerea ajustărilor pentru deprecierea creanței înregistrate potrivit reglementărilor contabile aplicabile, în limita a 100% din valoarea acesteia. Ca urmare, cheltuiala în sumă de 5.915,37 lei evidențiată în debitul contului 6814 este deductibilă integral.

5.915,37 lei 6814 = 491 5.915,37 lei
„Cheltuieli de exploatare
privind ajustările pentru
deprecierea activelor circulante” „Ajustări pentru deprecierea
creanțelor – clienți”

– La 15.06.2025, trecerea pe pierdere a creanței și ajustarea TVA:

4.972,4 lei 654 = 4118 4.972,4 lei
„Pierderi din creanțe
și debitori diverși” „Clienți incerti sau în litigiu”

(944,75) lei 4118 = 4427 (944,75) lei
„Clienți incerti sau în litigiu” „TVA colectată”

(1,78) lei	654	=	4118	(1,78) lei*
	„Pierderi din creanțe și debitori diverși”		„Clienți incerți sau în litigiu”	

* 1.190 euro x 4,9724 lei/euro – 1.190 euro x 4,9709 lei/euro

– Înregistrarea în debitul contului 8034 a sumei de 5.915,37 lei:

D 8034	5.915,37 lei
„Debitori scoși din activ, urmăriți în continuare”	

– Reluarea la venituri a ajustării pentru depreciere:

5.915,37 lei	491	=	7814	5.915,37 lei
	„Ajustări pentru deprecierea creanțelor – clienți”		„Venituri din ajustări pentru deprecierea activelor circulante”	

La momentul eliminării creanței din evidență, entitatea X este microîntreprindere. Astfel, venitul din ajustări pentru deprecierea creanței se impozitează în al doilea trimestru din 2025, întrucât la momentul constituirii ajustării pentru depreciere societatea era plătitoare de impozit pe profit, deducându-și astfel cheltuiala.

Bibliografie

1. Cernușca, L. (2019), *Instrumentarea contabilă și fiscală privind creanțele neîncasate*, CECCAR Business Magazine, nr. 48-49, <https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/instrumentarea-contabila-si-fiscala-privind-creantele-neincasate/a/EJT7hxLZ9ck8reBm0UyP>.
2. Grecu, A. (2018), *Tratamentul contabil și fiscal al creanțelor neîncasate în 2018*, <https://accountantsgroup.ro/Articole/Tratamentul-contabil-%C5%9Fi-fiscal-al-crean%C5%A3elor-neincasate-in-2018/37>.
3. Hotărârea Guvernului nr. 1/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial nr. 22/13.01.2016, cu modificările și completările ulterioare.
4. Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în Monitorul Oficial nr. 505/15.07.2011, cu modificările și completările ulterioare.
5. Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, publicată în Monitorul Oficial nr. 466/25.06.2014, cu modificările și completările ulterioare.
6. Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial nr. 688/10.09.2015, cu modificările și completările ulterioare.
7. Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 2.861/2009 pentru aprobarea Normelor privind organizarea și efectuarea inventarierii elementelor de natura activelor, datoriilor și capitalurilor proprii, publicat în Monitorul Oficial nr. 704/20.10.2009.
8. Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.802/2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate, publicat în Monitorul Oficial nr. 963/30.12.2014, cu modificările și completările ulterioare.
9. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 115/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare în domeniul cheltuielilor publice, pentru consolidare fiscală, combaterea evaziunii fiscale, pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru prorogarea unor termene, publicată în Monitorul Oficial nr. 1.139/15.12.2023, cu modificările și completările ulterioare.